

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

КРИМІНОЛОГІЯ

Практично-ситуаційні завдання

Навчальний посібник

Під загальною редакцією:
доктора юридичних наук, професора
Заслуженого юриста України
Джузи О.М.

Київ – 2023

Схвалено та рекомендовано до друку
НМР Національної академії внутрішніх справ
України
24.10. 2023 року (Протокол № 13).

**Кримінологія: Практично-ситуаційні завдання: Навчальний посібник /
Упорядники: Кулакова Н.В., Левченко Ю.О., Бурлака Т.В., Расюк Е.В. та ін. –
К., 2023. – 50 с.**

У навчальному посібнику в систематизованому вигляді викладений комплекс практичних та ситуаційних завдань з курсу кримінології. Цей комплекс включає в себе як Загальну, так і Особливу частини курсу «Кримінологія».

Практичні завдання покликані сприяти закріпленню і більш глибокому засвоєнню слухачами, курсантами та студентами матеріалу, який подається на лекціях і вивчається під час проведення семінарських занять та самостійної підготовки. Практичні заняття з кримінології мають за мету поєднати теоретичні знання з набуттям навичок їх практичного застосування.

Для курсантів та студентів, а також викладачів вищих навчальних закладів юридичного профілю та науковців.

Упорядники: доктор юридичних наук, професор Джужа О.М.;
доктор юридичних наук, професор Василевич В.В.;
кандидат юридичних наук, професор Левченко Ю.О.;
кандидат юридичних наук, доцент Кулакова Н.В.;
кандидат юридичних наук, доцент Іващенко В.О.;
кандидат юридичних наук, доцент Расюк Е.В.;
кандидат юридичних наук, доцент Бурлака Т.В.;
кандидат юридичних наук Пустовий О.О.;
кандидат юридичних наук, доцент Піщенко Г.І.;
Лисенко А.О.

Рецензенти:

доктор юридичних наук Колб О.Г.
доктор юридичних наук Копотун І.М.

Зміст

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології	4
Тема 2. Злочинність та її основні характеристики	8
Тема 3. Кримінологічне вчення про особу злочинця. Причини і умови злочинності	Error! Bookmark
Тема 4. Теорія запобігання злочинності	17
Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву кримінального правопорушення. Кримінологічний підхід до вивчення механізму суїцидальної поведінки	20
Тема 6. Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю.....	23
Тема 7. Фонові злочинності явища та засоби протидії їм	26
Тема 8. Організація і методика кримінологічних досліджень. Зарубіжні концепції причин злочинності	29
Тема 9. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються дітьми	35
Тема 10. Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів	38
Літературні джерела	41

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінології

Завдання 1

Використовуючи дану схему, розкрийте характер і зміст зв'язку кримінології з іншими науками, галузями права та навчальними дисциплінами.

Завдання 2

Яке з приведених нижче висловлень про характер кримінологічної науки представляється Вам найбільш правильним (відповідь обґрунтуйте):

а) кримінологія є частиною науки кримінального права, тому що вона зародилася і розвилася в надрах цієї науки, користується її поняттями і категоріями; навчання про злочинність і її причини невіддільно від навчання про кримінальне правопорушення і кримінальну відповідальність;

б) кримінологія є наука юридична;

в) кримінологія стоїть на стику права і соціології;

г) за своїми завданнями, прийомами і методами дослідження кримінологія – це соціологія; по специфічності кола досліджуваних явищ – це кримінальна судова соціологія.

Завдання 3

Виділіть в таблиці поняття, кожному зі знайдених надайте визначення та розтлумачте його зв'язок із кримінологією.

м	с	ц	я	и	п	р	о	г	н	О	з	у	в	а	н	н	я	б	л
л	о	а	п	в	і	к	т	и	м	О	л	о	г	і	я	и	м	і	ч
ь	з	л	о	ч	и	н	н	і	с	Т	ь	н	ь	т	в	с	и	т	ь
л	т	п	р	о	ф	і	л	а	к	Т	и	к	а	к	у	ч	в	п	и
с	т	а	т	и	с	т	и	к	а	Т	ь	б	а	е	т	м	к	е	н
д	ь	т	я	у	с	у	к	м	е	Т	о	д	о	л	о	г	і	я	ш
ю	б	ч	ч	в	п	о	в	е	д	І	н	к	а	а	м	к	с	щ	к
и	п	р	а	в	о	п	о	р	у	ш	н	и	к	с	с	х	ц	р	н

Завдання 4

Знайдіть інформацію щодо похідних самостійних напрямів кримінологічних досліджень («кримінологія молодіжної злочинності», «кримінологія жіночої злочинності», «кримінологія побутової злочинності», «кримінологія організованої злочинності», «пенітенціарна кримінологія» тощо) і выпишіть спільні та відмінні ознаки між ними.

Завдання 5

Із наведених нижче елементів запишіть до відповідної колонки ті, які є основними предмету кримінології і ті, що складають сім додаткових.

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ ПРЕДМЕТУ КРИМІНОЛОГІЇ	ДОДАТКОВІ ЕЛЕМЕНТИ ПРЕДМЕТУ КРИМІНОЛОГІЇ
профілактика злочинності як явища	...

1. Профілактика злочинності як явища.

2. Злочинність як суспільно небезпечне соціально-правове явище, її тенденції й закономірності, що вивчаються з урахуванням минулого, сьогодення й майбутнього.

3. Аналіз історії самої науки кримінології, розвиток кримінологічних досліджень в інших державах, аналіз зарубіжних теорій злочинності.

4. Кримінальна статистика, яка є основою аналізу стану злочинності у суспільстві.

5. Методика аналізу злочинності.

6. Проблема поведінки потерпілого («віктимологія»).

7. Проблема суїцидальної поведінки (проблема самогубства).

8. Особа, яка вчиняє кримінальні правопорушення, як певного соціального типу, формування й реалізація кримінальної поведінки, механізм здійснення конкретного кримінального проступку чи злочину.

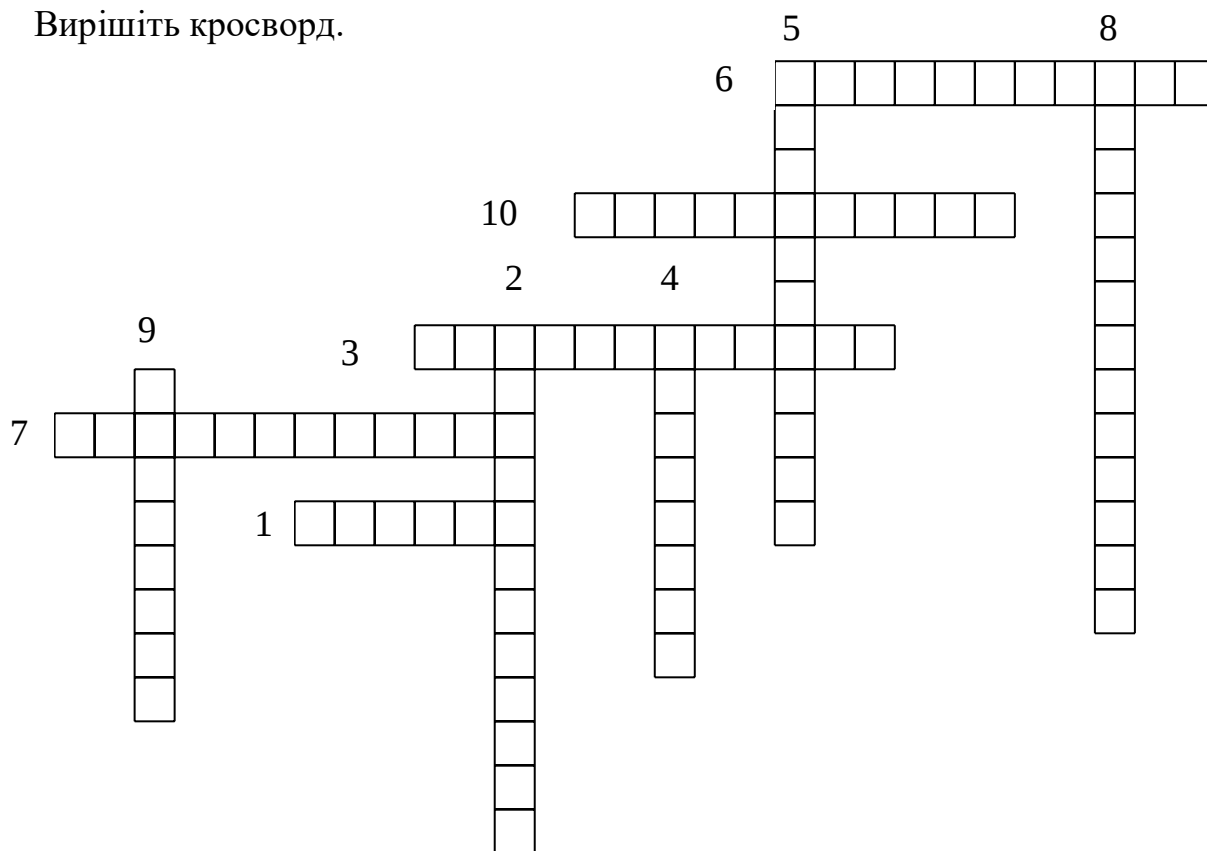
9. Ряд супутніх злочинності, негативних явищ, які у кримінології іменуються «фоновими», а в соціології — «асоціальними».

10. Причини й умови злочинності як явища, шляхи їх нейтралізації.

11. Прогнозування злочинності та планування заходів протидії їй.

Завдання 6

Вирішіть кросворд.

Горизонтально:

1. Негативні соціальні явища, які безпосередньо пов'язані зі злочинністю та впливають на її кількісні та якісні показники.
3. Вчення про жертву кримінального правопорушення.
6. Відносно масове, історично мінливе, соціальне і кримінально-правове явище, що є цілісною сукупністю всіх кримінальних правопорушень, вчинених на певній території за відповідний період часу.
7. Явища і процеси, існування, дія (взаємодія) яких впливає на збереження, погіршення стану злочинності.
10. Сукупність положень і вимог теорії пізнання, певних філософсько-діалектичних законів та категорій і логічних принципів, способів, якими наука користується при описі, вивченні й аналізі різних сторін об'єктивної дійсності, а також при пошуку нових уявлень про них.

Вертикально:

2. Самостійна теоретико-прикладна суспільна наука про злочинність, ширше — про природу, сутність, закономірності виникнення, суспільного прояву та запобігання злочинності.
4. Частина кримінології (прикладна кримінологія), яка вивчає загальнотеоретичні проблеми запобіжної діяльності, а також окремі види злочинності і заходи щодо їх запобігання.
5. Система державних і громадських заходів, спрямованих на усунення або нейтралізацію, послаблення причин і умов злочинності, утримання від кримінальних правопорушень і корекцію поведінки осіб, схильних до їх вчинення.
8. Один із методів кримінологічного дослідження, який дозволяє розглядати злочинність як систему, для якої характерні визначені зв'язки і відношення між складовими її елементами, з одного боку, а з іншого — як визначається цілісність у нерозривному зв'язку з тими соціальними явищами і процесами, які впливають на неї.
9. Національність Чезаре Беккарія (1738—1794 рр.), праця якого «Про злочини і покарання» сконцентрувала увагу на проблемі кримінального правопорушення та судів.

Тема 2. Злочинність та її основні характеристики

Завдання 1

У місті «А» протягом року зареєстровано 10970 кримінальних правопорушень. Його населення – 406 тис. У місті «Б» за цей же період зареєстровано 9050 кримінальних правопорушень. Населення у цьому місті – 375 тис.

Визначте коефіцієнт злочинності для кожного міста з розрахунку на 10 тис. населення і зазначте в якому з них він вищий.

Завдання 2

Населення П. області складає 2,3 млн., із них осіб, які не досягли 14-річного віку, – 500 тис. Протягом року на території цієї області було зареєстровано 1800 кримінальних правопорушень, які вчинили 2005 осіб.

У сусідній Х. області мешкає 3,1 млн., із них молодше 14-річного віку – 750 тис. За цей же час у Х. області 2380 осіб вчинили 2100 кримінальних правопорушень.

Визначте коефіцієнти злочинної інтенсивності та злочинної активності в цих двох областях у розрахунку на 100 тис. населення. Дайте характеристику рівня злочинності у П. і Х. областях.

Завдання 3

Допишіть обґрунтовану думку щодо визначення основних ознак злочинності.

1. Злочинність – явище масове, так як проявляється у сукупності кримінальних правопорушень.
2. Злочинність – явище соціальне, адже...
3. Злочинність – особливий вид соціально відхиленої поведінки людей, що полягає у...
4. Злочинність – явище історично мінливе, тому що...
5. Злочинність – кримінально каране діяння, оскільки...
6. Злочинність – явище само детермінуюче, адже...

Завдання 4

Базисним і ланцюговим способом з'ясуйте динаміку злочинності в одному із районів Н-ської області, що наведена в таблиці за останні 7 років:

Роки	Число зареєстрованих кримінальних правопорушень
2017	2100
2018	2340
2019	1994
2020	2115
2021	2040
2022	2450
2023	1995

Завдання 5

За рік у країні було зареєстровано 540 тис. кримінальних правопорушень, скоєних 250 тис. злочинцями. Суб'єктами 33 тис. злочинів були жінки, 32 тис. – неповнолітні, ніде не працювали і не навчалися 87 тис. Серед зареєстрованих кримінальних правопорушень 340 тис. – корисливих, 21,5 тис. – насильницьких, 39 тис. – корисливо-насильницьких. Групова злочинність складає 66 тис. кримінальних правопорушень, рецидивна – 46 тис, тяжких злочинів – 145,5 тис., нетяжкі злочини – 361 тис., кримінальні проступки – 31 тис. У містах — 376,6 тис, у сільській місцевості – 121,6 тис. кримінальних правопорушень. Кількість нерозкритих кримінальних правопорушень становить 226,4 тис, злочинів у сфері економіки – 39,9 тис.

На основі наведених даних визначте структуру злочинності та її характер за соціально-демографічними, кримінально-правовими і кримінологічними показниками. Які тенденції простежуються при аналізі структури за цими даними?

Завдання 6

У Н. області у 2022 р., було зареєстровано таку кількість вбивств: січень – 5, лютий – 7, березень – 15, квітень – 10, травень – 21, липень – 9, червень – 3, серпень – 14, вересень – 25, жовтень – 11, листопад – 13, грудень – 10.

Охарактеризуйте сезонні коливання цього виду кримінального правопорушення з визначенням факторів, що впливають на зазначену тенденцію.

Завдання 7

Проаналізуйте інформацію щодо кримінологічної характеристики злочинності в кожній області України і позначте на карті, де найбільше виявлено тих, чи інших окремих видів кримінальних правопорушень та визначте фактори, які на це впливають.

Завдання 8

Розрахуйте коефіцієнт злочинності для районів «М» і «Н» за такими показниками: район «М» – населення 120 тис., вчинено 2000 кримінальних правопорушень за рік, район «Н» - населення 255 тис., вчинено 6,5 тис. кримінальних правопорушень за рік.

Завдання 9

У М. області у 2023 р., було зареєстровано зґвалтувань: січень – 9, лютий – 10, березень - 16, квітень – 17, травень – 23, липень – 16, червень – 14, серпень – 12, вересень – 23, жовтень – 12, листопад – 14, грудень – 10.

Дайте характеристику сезонним коливанням цього виду кримінального правопорушення з визначенням факторів, що впливають на зазначену тенденцію.

Завдання 10

У 2023 р. в Україні було виявлено 242 363 особи, що скоїли злочин. До кримінальної відповідальності притягнуто 143 949, звільнено від кримінальної відповідальності 62 011, у суді розглянуті кримінальні провадження у відношенні 129 910 чол., засуджено 120 222 чол., стосовно 8126 осіб кримінальні провадження припинені, до позбавлення волі засуджено 40 950 чол., до виправних робіт – 25 978, умовно – 18 054, до інших покарань – 54 827.

За приведеними даними розрахуйте питому вагу рівня судимості і дайте йому кримінологічну характеристику.

Завдання 11

У 2020 р. в Україні до позбавлення волі було засуджено 36 999 чол., у 2021 р. – 37 050, у 2022 р. – 40 740, у 2023 р. – 51 026 чол.

За допомогою діаграм та комуляти (кривої) на підставі завданих даних визначте моду (верхню межу) та медіану (середнє значення) засуджених до позбавлення волі.

Завдання 12

До яких видів латентності відносяться такі випадки:

1) У відділення поліції прийшла заява від виховательки дитячого садку про те, що у неї зі службового приміщення хтось вкрав норкову шапку. В порушенні кримінального провадження було відмовлено посилаючись на те, що, по-перше, заявителька сама винна в неналежному зберіганні шапки, а по-друге, у неї не могло бути дорогої шапки з огляду на малу заробітну платню потерпілої.

2) Троє друзів на підпитку зустріли в безлюдному місці незнайому жінку і двоє з них, А. і Б. вчинили напад на потерпілу, силоміць завели в кущі і згвалтували. Третій В. у злочині участі не брав, але й не сповістив правоохоронні органи про злочин. Потерпіла також не звернулась до поліції зі заявою.

3) Пасажир К. програв сусідам по купе велику суму грошей. І хоча він і мав підозру, що його обібрали шулери, але нікого про це не сповістив. Згодом цих людей було притягнуто до відповідальності за професійне шахрайство. Під час

слідства вони зізнались поряд з іншими також у цьому епізоді своєї злочинної діяльності.

4) Працівник будівельного підприємства Р. викрав і продав приватним особам будівельні матеріали на більш як 1 тис. грн. Ці матеріали шляхом підробки документів були списані на будівництві. Розкрадання не було виявлено аж поки він сам про це не заявив.

Завдання 13

Назвіть і дайте характеристику соціально-економічним і правовим факторам, що впливають на динаміку злочинності в області, у якій Ви проживаєте. Визначте, які фактори впливають на сезонні коливання окремих видів кримінальних правопорушень та за допомогою діаграми складіть рівень злочинності за останні два роки.

Завдання 14

Чи залежить динаміка злочинності в області протягом двох років від наступних обставин? Якщо залежить, то як саме?

1. Зростання цін на продовольчі товари.
2. Зміни температури повітря в різні пори року.
3. Посилення кримінальної відповідальності за найпоширеніші кримінальні правопорушення – крадіжку, хуліганство, грабіж тощо.
4. Призначення нового начальника УНП.
5. Призначення нового прокурора області.
6. Тимчасове припинення роботи деяких великих промислових підприємств.
7. Мораторій на призначення та виконання смертної кари.
8. Несвоєчасна, із затримками на кілька місяців, виплата заробітної плати у приватній та бюджетній сферах.
9. Суттєве збільшення кількості міцних спиртних напоїв, що були продані населенню протягом останнього року.
10. Збільшення штатної чисельності оперативних працівників та слідчих УНП області та підвищення грошового утримання цієї категорії співробітників.

11. Введення в державі воєнного стану.

Завдання 15

На території міста Р. мешкає 400 тис., у т. ч.: чоловіків – 196 тис., жінок – 204 тис., осіб до 14 років – 60 тис., від 14 до 18 років – 50 тис., від 18 до 29 років – 110 тис., від 30 до 49 років – 95 тис., від 50 до 60 років – 73 тис., старше 60 років – 12 тис.

За рік у місті зареєстровано: умисних кримінальних правопорушень 10200, вчинених через необережність – 3100. Серед зареєстрованих кримінальних правопорушень: 1050 – насильницьких, 2350 – корисно-насильницьких, 6800 – корисних, 1900 – кримінальних правопорушень, що мали груповий характер, в яких брало участь 670 осіб, у т. ч. 120 неповнолітніх. У громадських місцях було вчинено 2350 кримінальних правопорушень. Усього за вчинені кримінальні правопорушення було заарештовано 4930 осіб, у т.ч. неповнолітніх 340, жінок – 417, чоловіків – 4173.

Визначте:

- 1) стан злочинності у місті;
- 2) загальний і можливі спеціальні коефіцієнти;
- 3) структуру злочинності в місті;
- 4) питому вагу її окремих видів;
- 5) питому вагу осіб, які брали участь у вчиненні кримінальних правопорушень;
- 6) рівень криміногенності міста Р.

Тема 3. Кримінологічне вчення про особу злочинця.

Причини та умови злочинності

Завдання 1

Охарактеризуйте спільні та відмінні ознаки між поняттям «особа злочинця» і «особистість», «злочинець», «суб'єкт кримінального правопорушення», «злочинна особа», «людина» та «індивід».

Завдання 2

Знайдіть та проаналізуйте інформацію про шлях від дитинства до злочинних дій серійного вбивця Онопрієнка Анатолія Юрійовича і визначте які соціально-демографічні, морально-психологічні, кримінально-правові та соціально-рольові ознаки вплинули на його становлення як особи злочинця.

Завдання 3

Оцініть за п'ятибальною шкалою (де 5 – найбільше впливає) та позначте галочкою у відповідній графі кожен із наведених нижче ознак та властивостей особи, що можуть свідчити про потенційну готовність людини вчинити кримінальні правопорушення. На основі результатів усієї групи складіть загальну діаграму та поясніть отриману тенденцію.

	ОЦІНКА				
ОЗНАКА ТА ВЛАСТИВІСТЬ ОСОБИ	1	2	3	4	5
батьорість					
зздрість					
колективізм					
жорстокість					
невпевненість в собі					
жадоба					
егоїзм					
неохайність					
слабке емоційне збудження					

Завдання 4

Поєднайте типи злочинців залежно від глибини і стійкості антисуспільної мотивації з їх характеристикою.

1. Випадкові злочинці

а) особи, які вперше вчинили кримінальне правопорушення під впливом несприятливих умов формування і життєдіяльності особи, але

які в цілому характеризуються (наприклад, у трудовому колективі, у побуті), крім цього кримінального правопорушення, переважно позитивно, ніж негативно;

2. Ситуативні злочинці

б) особи, які неодноразово систематично вчиняли тяжкі та особливо тяжкі злочини;

3. Нестійкі злочинці

в) особи, які вперше вчинили кримінальне правопорушення в результаті випадкового збігу непередбачуваних обставин і всупереч із загальною позитивною характеристикою всієї попередньої поведінки;

4. Злісні злочинці

г) особи, які неодноразово вчиняли кримінальне правопорушення, у тому числі і раніше засуджені;

5. Особливо злісні злочинці

д) особи, які вперше вчинили кримінальне правопорушення, але раніше допускали правопорушення, які не є злочинами, простежується негативний вплив мікросередовища.

Завдання 5

Громадянка М. вбила свого чоловіка, а наступного дня нанесла ножом два поранення грудної клітки його колишній дружині. Під час затримання гр. М не визнавала свої злочинні дії і поводитись як людина з явними ознаками психічного порушення.

Визначте тип особи злочинця та її можливу мотивацію залежно від характеру і змісту.

Завдання 6

Позначте, які з нижче наведених особливостей поведінки людини не лише характеризують її як індивіда, але й можуть відображати типову поведінку особи злочинця. Свою відповідь обґрунтуйте.

1. Прагнення до нових знайомств, комунікабельність.
2. Чесність та доброта.

3. Гостра реакція на громадську оцінку.
4. Байдужість.
5. Стимул до навчання.
6. Сором'язливість.

Завдання 7

Проаналізуйте наведений ланцюг та поясніть його зв'язок із становленням особи злочинця.

Генетично успадкований темперамент → характер людини залежність поведінки від зовнішнього впливу соціально-біологічна ознака в криміногенній детермінації.

Завдання 8

З якого моменту починається кримінологічне вивчення особи злочинця?

- а) з моменту вчинення кримінального правопорушення;
- б) з моменту винесення обвинувального вироку;
- в) з моменту вступу вироку в законну силу;
- г) з моменту девіантної поведінки;
- д) з моменту порушення норм адміністративного права.

Обґрунтуйте свою точку зору.

Завдання 9

Визначте за значимістю вплив на злочинність нижчезазначених чинників та доповніть список ще п'ятьма, на Вашу думку, найбільш актуальними причинами.

1. Антисоціальна поведінка.
2. Знецінення моральних якостей особи.
3. Вплив представників злочинного середовища на інших осіб.
4. Вживання алкогольних напоїв або наркотичних засобів.
5. Безробіття.

Завдання 10

Поясніть, які чинники впливають на кримінальної активності чоловіків та жінок. Охарактеризуйте їх.

Завдання 11

Громадянин П. з 11 років почав тікати з дому, займався крадіжками продуктів і речей, у зв'язку з цим знаходився на профілактичному обліку в поліції. У 14 років його було притягнуто до кримінальної відповідальності за крадіжку з квартири. Після звільнення з колонії у перший же місяць разом з гр. Н., з яким познайомився під час відбуття покарання, гр. П. вчинив крадіжку і грабіж. Відбувши 5 років позбавлення волі, він влаштувався працювати на завод. В один із робочих днів він побив бригадира за те, що той обізвав його злочинцем, за що гр. П. було засуджено до 8 років позбавлення волі. У колонії він порушував режим, ухилявся від праці, брав участь у бійках з іншими засудженими, що стали на шлях виправлення.

Використовуючи кримінологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця.

Завдання 12

Повертаючись додому з нічної зміни, гр. К. виявив на узбіччі дороги п'яного В., який спав. Громадянин К. витяг у нього з кишені гроші (750 грн.) і намагався зняти годинник, але був затриманий працівниками поліції. Громадянин К. раніше не судимий, за місцем роботи та проживання характеризувався позитивно.

Використовуючи кримінологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця.

Завдання 13

Громадянин Д. вбив свою дружину, труп розчленив, склав у валізу і вийшов з дому, але на вулиці його затримали працівники поліції. Слідством було встановлено, що гр. Д. неодноразово судимий за хуліганство, насильницький грабіж і розбій. Свого часу суд визнав його неосудним.

Використовуючи кримінологічну типологію, обґрунтуйте тип особи злочинця.

Завдання 14

Нижче, наведені деякі особливості поведінки людини, які характеризують її як індивіда або як особистість: відкритість до спілкування, товариськість, комунікабельність, працелюбність, гарна координація обох рук, старанність, акуратність, велика емоційна збудливість, швидкий темп діяльності, добросовісність, рухливість, сором'язливість, байдужа реакція на громадську оцінку, високі фізичні рефлексорні схильності, висока швидкість засвоєння навичок, впертість, пластичність, чесність.

Визначте особливості, котрі відображають поведінку особи злочинця. Обґрунтуйте свою точку зору.

Завдання 15

Поясніть на конкретних прикладах, як взаємопов'язані малорозвиненість правової системи держави і стан злочинності?

Завдання 16

Як пов'язані між собою досягнення в науці та техніці і злочинність? Відповідь обґрунтуйте з наведенням відповідних прикладів.

Завдання 17

Як Ви розумієте «синдром звикання» населення до злочинності? У чому небезпека цього синдрому?

Завдання 18

Чи мають причини і умови кримінальних правопорушень регіональний характер? В чому вони проявляються? Для чого необхідно їх знання?

Завдання 19

Поранжуйте за значимістю нижчезазначені фактори злочинності й аргументуйте свою позицію:

- 1) відступ від норм соціальної справедливості в різних сферах суспільного життя;

- 2)загострення міжнаціональних відносин;
- 3)негативний вплив «масової культури» через засоби масової інформації;
- 4)зміни кримінального законодавства і правозастосовної практики;
- 5)посилення міграційних процесів;
- 6)зміна статеві-вікового складу населення;
- 7)зміна форм і відносин власності;
- 8)скорочення витрат на сферу культури;
- 9)ефективність правоохоронної діяльності, що відображається в показниках злочинів, що розкриваються;
- 10)зміна рівня споживання алкоголю;
- 11)ріст психологічних навантажень, конфліктних і передзлочинних ситуацій;
- 12)ослаблення сімейних зв'язків, зростання кількості розлучень;
- 13)посилення соціальної напруги;
- 14)посилення соціальної й іншої нерівності між людьми;
- 15)дефекти організаційно-управлінської діяльності органів влади і управління, бюрократизація державного апарату;
- 16)розширення міждержавних зв'язків, ділових і культурологічних контактів;
- 17)зміна структури і характеру виробництва, безробіття;
- 18)знецінення грошових заощаджень населення, інфляція.

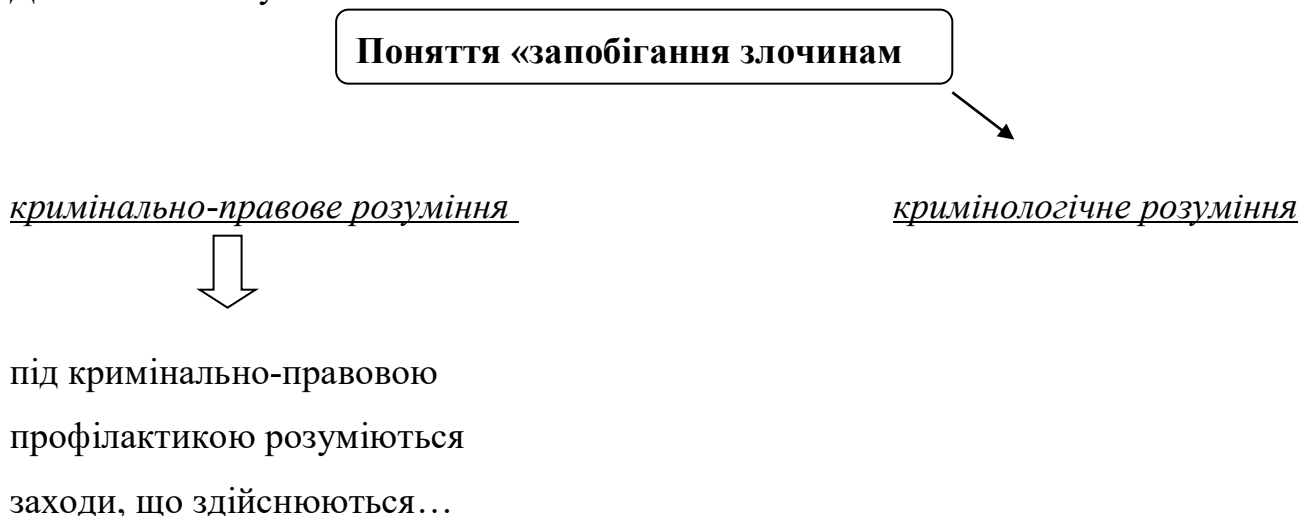
Тема 4. Теорія запобігання злочинності

Завдання 1

Напишіть есе, що починається із слів: «У процесі свого історичного розвитку людство використовувало два основні способи протидії злочинності: покарання за вчинене кримінальне правопорушення та запобігання кримінальним правопорушень». Розкрийте механізм кожного із способів, обґрунтуйте їх ефективність та визначте, яким чином вони взаємозалежні.

Завдання 2

Доповніть схему.

Завдання 3

Допишіть нижчезазначені пояснення.

Профілактика злочинів відрізняється від інших видів соціального управління наступними ознаками:

- перша ознака визначає характер здійснення
- друга ознака міститься у природі ...
- третя ознака запобігання злочинам полягає у тому, що вона є ...

Завдання 4

Запобігання злочинам має місце тоді, коли злочинна поведінка проходить етап від:

- 1) моменту формування злочинного мотиву до закінчення вчинення злочину;
- 2) моменту народження злочинця до вчинення ним останнього злочину;
- 3) моменту вчинення першого злочину до вчинення наступного;
- 4) моменту формування злочинного мотиву до початку вчинення злочину.

Оберіть один із варіантів та поясніть свій вибір.

Завдання 5

У кожному із пунктів знайдіть помилкове слово та змініть його на необхідне.

Предметом запобігання злочинам є:

- 1) поняття запобіжної бездіяльності;
- 2) види, форми, класи запобіжної діяльності;

- 3) суб'єкти і знаряддя запобіжної діяльності;
- 4) організаційні і конституційні основи запобіжної діяльності;
- 5) тактика і механізм здійснення запобіжних заходів;
- 6) особливості запобігання особливим видам злочинів.

Завдання 6

Визначте функції запобігання злочинам з наведених нижче пояснень.

1. ... – покликана коригувати у специфічних формах взаємозв'язок особи і суспільства і впливати на поведінку людей та суспільні інтереси. Іншими словами, дана функція покликана не лише перешкоджати розвитку одних і допомагати удосконаленню інших суспільних відносин, але й, вирішувати виникаючі між особою і суспільством протиріччя, сприяти утвердженню їх взаємозв'язку.

2. ... – покликана забезпечити захист суспільних інтересів і соціальних цінностей громадян і держави від злочинних посягань, оскільки профілактика злочинів спрямована на недопущення антигромадської поведінки, а також вона реалізує не лише можливості переконання, але й примусу до осіб, які не хочуть ставати на шлях виправлення і тим самим активно проявляє дану функцію;

3. ... – профілактика злочинів в основному зводиться до цієї функції, адже її призначення – не у примусі, а переконанні, тобто не у тому, щоб покарати, а у тому, щоб виховувати з метою недопущення злочинної поведінки;

4. ... – полягає у забезпеченні загальної ідейної спрямованості запобіжних заходів, обґрунтуванні їх змісту, правильному визначенні шляхів, засобів і методів запобіжної діяльності;

5. ... – збагачує теорію і практику профілактики правопорушень інформацією, яка дозволяє визначити перспективні напрями протидії злочинності.

Завдання 7

Оберіть правильний варіант із усіх наведених у дужках.

Основними цілями профілактики є:

а) обмеження впливу негативних обставин, взаємопов'язаних з причинами та (категоріями, видами, умовами) злочинності;

- б) вплив на причини злочинних (проявів, посягань, думок) та їх умови;
- в) вплив на негативні обставини безпосереднього соціального (благополуччя, оточення, стану) особи, що формують мотивацію злочинної поведінки;
- г) вплив на особу, здатну завдяки (громадському, громадянському, негативному) способу життя вчинити кримінальне правопорушення або продовжувати злочинну діяльність.

Завдання 8

Визначте, які детермінанти найбільше впливають на рівень злочинності у Вашому місці на основі аналізованих результатів. Складіть план проведення заходів віктимологічної профілактики.

Завдання 9

Зазначте основні форми взаємодії Національної поліції із засобами масової інформації при застосуванні заходів запобігання кримінальним правопорушенням.

Завдання 10

Розкрийте основні методи та заходи профілактичної діяльності Національної поліції України, котрі проводяться у Вашому місті.

Завдання 11

Що є інформаційним забезпеченням профілактичної діяльності? Назвіть офіційні та неофіційні джерела.

Завдання 12.

Громадянин А. – 25 років (раніше двічі засуджений до позбавлення волі за тяжкі злочини, один з яких був пов'язаний з незаконним обігом наркотиків), разом із громадянами Б. – 16 та Н. – 17 років вчинили крадіжку з квартири, за що були притягнуті до кримінальної відповідальності і за вироком суду отримали такі строки покарання: громадянин А. – 4 роки позбавлення волі; громадянин Б. – 2 роки позбавлення волі; громадянин Н. був звільнений від відбування покарання з випробуванням.

Чи є підстави після застосування до таких осіб адміністративного нагляду? Обґрунтуйте позицію, враховуючи положення Закону України «Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі».

Тема 5. Кримінологічне вчення про жертву кримінального правопорушення.

Кримінологічний підхід до вивчення механізму суїцидальної поведінки

Завдання 1

Охарактеризуйте осіб, які найбільш схильні стати жертвою кримінального правопорушення під час:

- 1) нічної пори;
- 2) воєнного стану;
- 3) прогулянки у безлюдному місці.

Завдання 2

На розвиток українського суспільства початку ХХІ ст. впливають декілька груп чинників, зокрема наслідки демонтажу соціалістичної моделі розвитку країни (зростання соціальної незахищеності, різке зниження рівня життя, збільшення маргінальної маси за рахунок безробітних, бездомних та інших категорій населення, які перебувають за межею бідності); складна соціально-політична ситуація (військові дії, покращення технічної оснащеності злочинців); вплив тенденцій глобалізованого світу (аномізація суспільства на рівні глибинних параметрів існування та відтворення соціуму).

Доповніть вищезазначений список чинників, які створюють підґрунтя для виникнення нових типів кримінальних загроз для населення і, відповідно, сприяють його інтенсивній віктимізації.

Завдання 3

Поясніть зв'язок віктимології з кримінологією, психологією, соціологією та психіатрією.

Завдання 4

Доповніть схему.

З огляду на предмет, завдання та значення кримінологічної віктимології, достатньо виразно виділяються її дві основні функції:

фундаментальна

Реалізація фундаментальної

функції дає можливість дослідити:

- поведінку жертви, що здійснює визначальний вплив на мотивацію злочинного діяння;
- ...

прикладна

Завдання 5

Доповніть таблицю за прикладом наведення ключових слів.

Типологія жертв:

- 1) потенційна жертва – особа, мішень, статус, поведінка ...
- 2) випадкова жертва ...
- 3) латентна жертва ...

Завдання 6

Напишіть есе на тему: «Правова освіта населення – важливий елемент віктимологічного запобігання».

Завдання 7

Здійсніть ранжування за рівнем віктимності наведених категорій осіб, враховуючи специфіку їх занять, та поясніть свій вибір: патрульний, слідчий, вчитель, водій маршрутного таксі, лікар, прибиральник, художник, особа, що надає сексуальні послуги, хворі на наркоманію.

Завдання 8

Розробіть прийоми і методи індивідуального віктимологічного запобігання.

Завдання 9

Поясніть, як освітлення вулиць може стати заходом віктимологічного запобігання і сприяти недопущенню вчинення кримінального правопорушення.

Завдання 10

Розробіть рекомендації щодо забезпечення безпеки та зменшення можливості стати жертвою кримінальних правопорушень у наступних ситуаціях:

- 1) жінка на вулиці в темну пору доби;
- 2) жінка під час розпивання алкогольних напоїв з малоїзнайомими чоловіками;
- 3) діти під час прогулянки у малолюдному місці;
- 4) жінка у ліфті з незнайомим чоловіком.

Завдання 11

Визначте категорії осіб серед яких спостерігається високий індекс суїцидальної активності.

Завдання 12

Поясніть зв'язок нижчезазначеного ланцюга та на його прикладі розробіть ще декілька подібних.

Представники сексуальних меншин → жертва дискримінаційних практик
→ високий індекс суїцидальної активності.

Завдання 13

Розробіть заходи, які можуть сприяти підвищенню ефективності юрисдикційної діяльності щодо реагування на правопорушення, пов'язані з детермінаційним комплексом суїцидальності.

Завдання 14.

Підготуйте інструкцію безпечної поведінки на вулиці дитини:

- до 10 років;
- до 14 років;
- хлопчика;
- дівчинки.

Завдання 15.

Підготуйте рекомендації батькам, як зменшити віктимність дітей.

Завдання 16.

Які заходи віктимологічної профілактики могли б бути ефективними щодо крадіжок:

- квартирних;
- кишенькових?

Завдання 17.

Прочитайте опис кримінального правопорушення. Проведіть віктимологічний аналіз:

- чи допустив потерпілий які-будь помилки, які підвищили його віктимність?
- які заходи віктимологічної профілактики могли б бути ефективними в даному випадку?

Пізно ввечері Тамара їхала додому електричкою. У поїзді було тепло, на лавці вона влаштувалася дуже зручно та задрімала. Прокинулася вона раптово, коли електричка зупинилася на якійсь станції. Було темно. Їй здалося, що вона проїхала свою зупинку. Спросоння вона стрімко вискочила з поїзда і, тільки коли двері вже зачинилися, зрозуміла, що вийшла на одну зупинку раніше. Наступний поїзд за розкладом через дві години. На пероні холодно і страшно. «Краще йти по рейках до своєї станції, ніж тут чекати. За годину дійду».

Коли вона відійшла від станції приблизно на кілометр, то почула ззаду кроки. Хтось наздоганяв її. Тамара побігла. Але він догнав її, повалив на сніг, наніс кілька ударів.

Після згвалтування він відібрав у неї сумочку, зняв сережки.

Тема 6. Прогнозування та планування заходів боротьби зі злочинністю

Завдання 1

Розкрийте поняття «планування» та «кримінологічне планування». Яку роль і значення має кримінологічне планування у вивченні злочинності?

Завдання 2

Які існують види кримінологічного прогнозування? Намалюйте графік строків кримінологічних прогнозувань.

Завдання 3

У місті А. планується провести в найближчі 2-3 роки великий міжнародний спортивний захід. Визначте, які види кримінологічних прогнозів варто виконати, щоб бути готовим до можливих ускладнень криміногенної ситуації.

Завдання 4

Які існують методи прогнозування? Як, на Вашу думку, необхідно складати прогнози злочинності неповнолітніх у масштабах країни, міста, району? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 5

Визначте, яку інформацію необхідно зібрати для складання прогнозу поведінки осіб, що звільнилися з місць позбавлення волі після відбування покарання за вбивства та зґвалтування.

Завдання 6

Групі вчених і практичних працівників було доручено підготувати короткочасний прогноз злочинності у місті на один рік уперед. У їх розпорядження надавалися такі дані: статистичні дані про злочинність у місті за минулий рік; відомості про осіб, які були засуджені до позбавлення волі; дані про територіальну поширеність злочинів; перелік підприємств, на яких зареєстровано найбільшу кількість правопорушників.

Яким методом прогнозування у даному випадку слід користуватися? Чи достатньо цих матеріалів для побудови кримінологічного прогнозу?

Завдання 7

Об'єктом кримінологічного дослідження обрано велике промислове підприємство. До його проведення залучено представників правоохоронних

органів, профспілковий актив, громадськість підприємства.

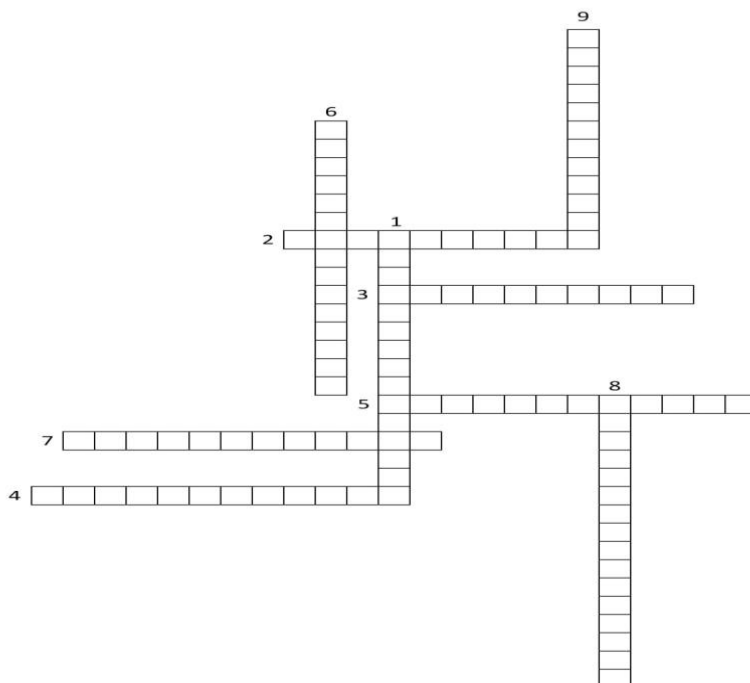
Складіть схему плану-програми наступного вивчення злочинності на окремому об'єкті.

Завдання 8

Уявіть, що Ви – керівник територіального підрозділу НПУ. З яких стадій та елементів буде складатися ваша робота із програмування запобігання злочинності вашим територіальним підрозділом на території обслуговування? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 9

Вирішіть кросворд.

Горизонтально:

2. Розробка планів повинна відповідати чинному законодавству. Який це принцип кримінологічного планування?

3. Принцип, який вимагає врахування об'єктивних можливостей суб'єктів профілактики.

4. Принцип, що передбачає однозначність змісту запланованих заходів, термінів

їх виконання, суб'єктів реалізації та контролю.

5. Принцип, який означає необхідність у процесі планування визначити пріоритетні напрями профілактичної діяльності.

7. Принцип, що полягає у підпорядкуванні заходів короткострокових планів середньостроковим та довгостроковим, нижчих ланок суб'єктів профілактики – вищим.

Вертикально:

1. Принцип, котрий полягає у тому що, планування повинно здійснюватись на основі наукового аналізу об'єктивної дійсності, в умовах якої реалізується план.

6. Принцип, що означає складання плану на підставі повної й достовірної інформації.

8. Принцип, який означає узгодження в межах плану всіх його складових, аби вони не суперечили одна одній.

9. Принцип, який означає, крім актуальності рішення, правильний вибір часу його здійснення, який має оптимально відповідати стану об'єкта управління, проблемній ситуації, що склалася, та можливостям суб'єкта управління.

Завдання 10

Складіть план заходів по більш ефективній розстановці сил та засобів, що знаходяться в оперативному керуванні керівника райуправління на четвертий квартал 2023 р. (8-10 розділів).

Завдання 11

З метою розробки кримінологічного прогнозу та планування заходів боротьби із злочинністю на 5 років, відзначені відносно до умов великого міста такі групи факторів, які впливають на злочинність: соціально-демографічні, соціально-економічні та соціально-культурні.

Чи можна вважати цей перелік достатньо повним, якщо ні, то чим він може бути доповнений?

Завдання 12

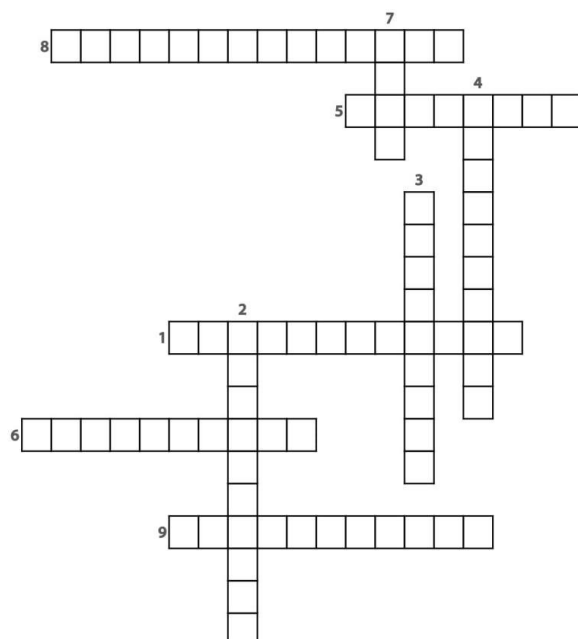
З метою, котра зазначена в попередньому завданні, крім перерахованих факторів соціально-демографічного характеру були включені: міграція населення, урбанізація, зміни структури віку жителів міста.

Які фактори крім перерахованих повинні бути включені у дану групу?

Тема 7. Фонові злочинності явища та засоби протидії їм

Завдання 1

Вирішіть кросворд.

Горизонтально:

1. Хвороба, спричинена регулярним вживанням психоактивних речовин, які не входять до списку наркотичних, але мають негативне медичне і соціальне значення.

5. Механічні переміщення людей через кордони тих чи інших територій зі зміною місця проживання назавжди, на більш-менш тривалий час або з регулярним

поверненням до нього.

6. Захворювання, що виникає у разі систематичного вживання речовин, які включені до списку наркотиків, та проявляється психічною та фізичною залежністю від них.

8. Характеристика явищ, що виникають у процесі взаємодії різних культур, соціальних спільнот, у результаті чого частина соціальних суб'єктів у суспільстві потрапляє за межі усталених структур.

Вертикально:

2. Різке несприйняття особою чи національною лінгво-культурною спільнотою чужої культури, мови, поведінки, манери спілкування тощо. На рівні державної політики може виявлятися як дискримінація за національно-культурними ознаками.

3. Проживання особи на доходи, що здобуваються шляхом випрошування у громадян грошей, продуктів харчування, одягу та інших матеріальних цінностей.

4. Характерна психофізична залежність від алкоголю, основою якої є його наявність в обмінних процесах людського організму, а також хвороба, яка розвивається внаслідок хронічного зловживання спиртними (алкогольними) напоями.

7. Вірус імунodefіциту людини, який розвивається та розмножується в організмі людини і призводить до повної втрати захисних сил організму та розвитку.

9. Дія, практика та індустрія участі в сексуальній активності в обмін на плату у вигляді матеріальних цінностей.

Завдання 2

Уявіть, що Ви – начальник служби організації діяльності дільничних інспекторів поліції. Який план заходів ви застосуєте для попередження заняття проституцією та паразитичним способом життя на вашій території обслуговування?

Завдання 3

Дайте обґрунтовану відповідь на такі запитання:

1. Назвіть правову основу попередження алкоголізму, наркоманії, проституції та СНІДу.
2. Дайте кримінологічну характеристику злочинця-наркомана із зазначенням його основних рис.
3. У чому полягає специфіка профілактики проституції та СНІДу?
4. У чому проявляється зв'язок наркоманії зі злочинністю?
5. Які наслідки наркоманії та алкоголізму для суспільства, сім'ї, особи?
6. Назвіть стадії алкоголізму та наркоманії.
7. У чому полягає відмінність алкоголізму від пияцтва?
8. Визначте чинники загального та спеціального характеру, які безпосередньо обумовлюють негативні соціальні явища.
9. Яку роль у формуванні девіантної поведінки і набутті негативних звичок відіграє мікросередовище в якому перебуває особа у різні періоди свого життя?

Завдання 4

Розробіть план заходів (5-10 розділів) попередження наркоманії та алкоголізму на території оперативного обслуговування територіального підрозділу поліції.

Завдання 5

Виділіть в таблиці поняття фонових явищ, кожному зі знайдених понять надайте визначення.

м	с	ц	Я	и	п	и	я	ц	т	в	о	у	в	а	д	н	ж	б	к
л	п	а	А	п	р	о	с	т	и	т	у	ц	і	я	ж	и	м	і	д
ь	ж	л	О	ч	и	с	н	і	д	т	ь	н	ь	т	в	с	и	т	е
л	а	б	Р	о	д	я	ж	н	и	ц	т	в	о	к	у	ч	в	п	н
с	т	а	Л	к	о	г	о	л	і	з	м	б	а	е	т	м	к	е	о
д	ь	т	Я	у	с	у	к	м	і	г	р	а	ц	і	я	г	і	я	д
ю	б	к	С	е	н	о	ф	о	б	і	я	к	а	а	м	к	с	щ	о
и	п	р	А	м	а	р	г	і	н	а	л	ь	н	і	с	т	ь	р	н

Завдання 6

Яка програма в Україні включає в себе кримінологічне запобігання девіантної поведінки осіб, які розповсюджують ВІЛ/СНІД?

Охарактеризуйте її.

Тема 8. Організація і методика кримінологічних досліджень. Зарубіжні концепції причин злочинності

Завдання 1

Розробіть програму та організаційний план вивчення злочинності на території вашого міста (села) за такими видами злочинів:

- злочинність неповнолітніх;
- квартирні крадіжки;
- грабежі;
- розбої;
- порушення Правил дорожнього руху та експлуатації транспортних засобів.

Програма повинна містити:

- обґрунтування вибору й опис об'єкта дослідження;
- визначення предмета, мети і завдань дослідження;
- формулювання основних гіпотез дослідження;
- перелік необхідної кримінологічної й іншої інформації і вказівка джерел її

одержання;

- роз'яснення методів збору кожного виду інформації.

Організаційний план повинний передбачати:

- матеріально-ресурсне забезпечення дослідження;
- послідовність проведення дослідницьких заходів;
- розміщення і розподіл ролей між учасниками дослідження;
- терміни здійснення основних етапів дослідження;
- розробку робочого інструментарію дослідження (анкети, опитувальні аркуші,

бланки формалізованого вивчення документів, сценарії спостереження й експерименту і т.д.).

Завдання 2

Складіть план-програму кримінологічного вивчення причин та умов скоєння злочинів проти статевої свободи та недоторканості.

Завдання 3

Поєднайте назви методів кримінологічного дослідження з їх характеристикою.

1. Сходження від абстрактного до конкретного	А) використовують при вивченні масових явищ, що допускають кількісний (чисельний) вираз
2. Гіпотеза	Б) полягає у зіставленні об'єкта, що досліджується, з уже дослідженими раніше з метою виявлення загальних рис або відмінностей між ними
3. Історичний метод	В) заснований на побудові та використанні різних форм математичних моделей досліджуваних об'єктів
4. Метод системно-структурного аналізу	Г) це наукове припущення, справжнє значення якого не визначено
5. Порівняльний метод	Д) передбачає дослідження об'єкта в історичному аспекті, в динаміці, з метою систематизації та прогнозування
6. Статистичний метод	Е) це метод, заснований на послідовному переході від абстрактного до конкретного знання в процесі реконструкції розвитку об'єкта дослідження
7. Метод математичного моделювання	Є) передбачає дослідження не елементів системи, а насамперед її структури та внутрішніх зв'язків

Завдання 4

Об'єктом кримінологічного дослідження обране велике промислове підприємство, на якому було виявлено вчинення кримінальних правопорушень.

Складіть схему плана-програми наступного вивчення стану, структури кримінальних правопорушень на цьому об'єкті.

Завдання 5

Розробіть проєкт анкети для опитування громадської думки про причини та умови вчинення злочинів проти власності.

Завдання 6

Вивчаючи особистість неповнолітніх правопорушників, дослідники встановили, що близько 20 % із них виховувались у неповних сім'ях (без одного чи двох батьків). Чи достатньо цих даних для висновку про те, що неповна сім'я є одним із криміногенних факторів формування особи злочинця?

Завдання 7

Складіть анкету для стандартизованого інтерв'ю по вивченню громадської думки про заходи щодо боротьби зі злочинами усфері господарської діяльності в місті, області, державі.

Завдання 8

Визначте з наведеного нижче переліку, від чого залежить величина помилки вибірки:

- 1) способу відбору;
- 2) кількості одиниць, узятих для вибірки;
- 3) величини заданої помилки репрезентативності;
- 4) однорідності середовища, з якого проведена вибірка;
- 5) організації вибіркового дослідження;
- 6) способів, обробки даних.

Завдання 9

Які з наведених помилок можуть бути наявні при проведенні вибіркового дослідження:

- 1) реєстрації;
- 2) репрезентативності;
- 3) систематичності;
- 4) випадковості.

Завдання 10

Укажіть умови, яких необхідно дотримуватися при проведенні вибіркового дослідження:

- 1) вибірка проводиться лише з кількості одиниць сукупності більше ніж 1000;
- 2) кожна одиниця сукупності повинна мати рівні шанси потрапити до вибірки;
- 3) помилка репрезентативності повинна мати мінімальний розмір;
- 4) вибірка не може бути меншою, ніж 20 % генеральної сукупності;
- 5) вибірка повинна робитися лише з однорідної сукупності явищ.

Завдання 11

Які відомості і з яких джерел потрібно отримати для вивчення рівня, динаміки, структури, причин та умов злочинності на окремому об'єкті? Дайте обґрунтовану відповідь.

Завдання 12

У Бостоні (США) Шелдон і Елеонора Глюк провели порівняльне обстеження 500 підлітків-рецидивістів і 500 законослухняних молодих людей, виявивши при цьому характерні риси злочинців в експериментальній делінквентній групі.

Який метод був використаний американськими вченими-кримінологами? Що становить зміст цього методу?

Завдання 13

Що ви знаєте про сучасні біопсихологічні теорії злочинності та теорії психоаналітичного аналізу З. Фрейда?

Завдання 14

Із наведених нижче теорій запишіть до відповідної колонки ті, які належать до біологічних, і ті, що до соціальних.

<i>Біологічні</i>	<i>Соціальні</i>

- а) теорія зайвої 47-ї хромосоми;
- б) теорія спадкового дерева;
- в) расова теорія;
- г) теорія близнюків;
- д) теорія множинності факторів;
- е) теорія конфлікту культур;
- є) теорія втрачених ілюзій.

Завдання 15

Назвіть засновника соціологічного напрямку в кримінології і поясніть основні його положення.

Завдання 16

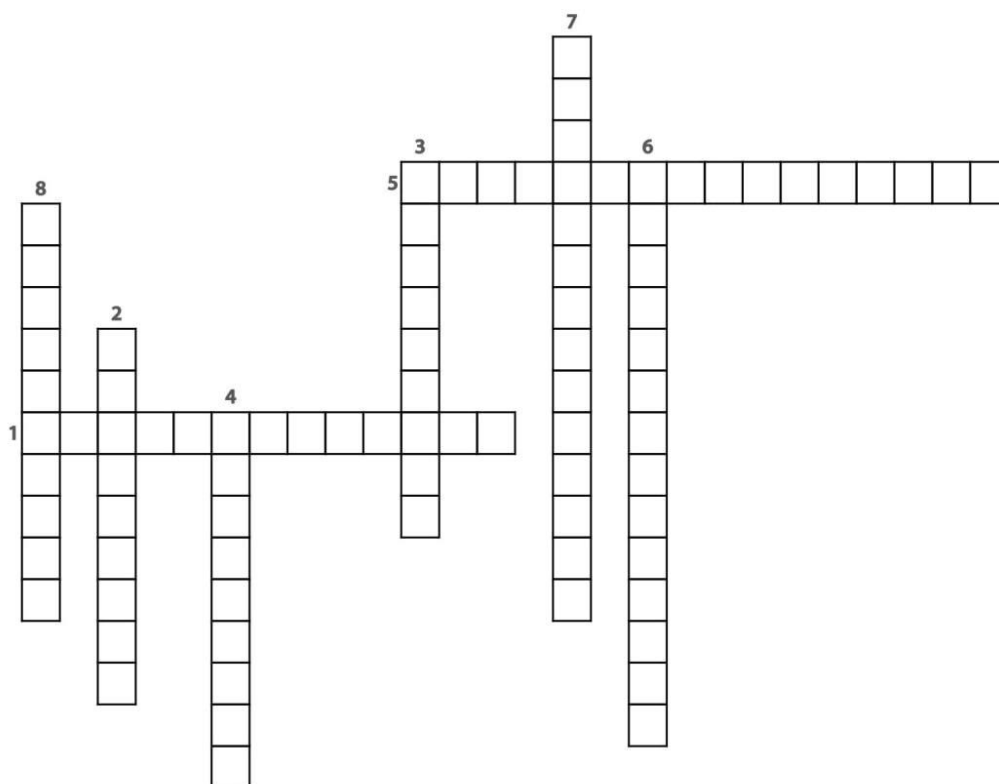
Розкрийте зміст біологічної концепції злочинності. Хто був її засновником і які теорії виникли на її основі?

Завдання 17

Розкрийте зміст теорії психоаналітичного аналізу Зігмунда Фрейда. До якого виду теорій вона належить (соціальних, біологічних, психологічних)?

Завдання 18

Вирішіть кросворд.

Горизонтально:

1. Ця теорія стверджує, що ніяка поведінка не є злочинною сама по собі і не володіє властивостями, які б принципово відрізняли її від інших форм поведінки.

5. Суть цієї теорії полягає в тому, що людина з народження біологічно приречена на постійну жорстку боротьбу антисоціальних глибинних інстинктів – агресивних, статевих, страху – з моральними установками особи.

Вертикально:

2. Ця теорія пов'язує злочинність з генетичними факторами і доводить спадкову схильність до злочинності в однаковій мірі у ідентичних (однойцевих) близнюків і різну у неідентичних близнюків.

3. Прихильники цієї теорії, визначаючи загальну превенцію єдиним реальним засобом боротьби зі злочинністю, всі свої надії покладають на залякуючий вплив покарання, на посилення жорстокості санкцій і навіть процесуальних норм.

4. Згідно з цією теорією, злочинна поведінка виникає внаслідок взаємодії людей,

індивід стає злочинцем в умовах, коли злочинність вже існує, але не пояснює причин появи злочинності як явища, її основний висновок полягає в тому, що злочинній поведінці навчаються, що злочин є підсумком впливу на індивіда тих соціальних груп, з якими він контактує.

6. Засновником цієї теорії в зарубіжній кримінології був Ч. Ломброзо, який відстоював позиції стосовно пояснення злочинної поведінки і вважав, що природжені індивідуальні ознаки зовнішності людини є основними причинами злочинної поведінки.

7. Згідно з цією теорією злочинність, як і інші форми соціальних відхилень поведінки, залежить від аномій, тобто послаблення і зруйнування загальноприйнятих норм поведінки, їх недостатня кількість, суперечність викликають соціальне роз'єднання людей, – відторгнення.

8. Представники цієї теорії вважають, якщо у людини є «злочинна» хромосома, значить виховний вплив суспільства на них не діє, ці люди завжди будуть злочинцями, а тому боротьба зі злочинністю безперспективна.

Тема 9. Кримінологічна характеристика та запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються дітьми

Завдання 1

Які групи неповнолітніх із поданих нижче, частіше вчиняють кримінальні правопорушення. Відповідь обґрунтуйте.

- учні (ліцеїв, гімназій, загальноосвітніх шкіл і т.п.);
- працюючі на виробництві;
- непрацюючі і ті, що не навчаються.

Завдання 2

Які з названих кримінальних правопорушень найбільше часто вчиняються неповнолітніми злочинцями (вкажіть 3 найбільш розповсюджених з них):

- хуліганство;
- зґвалтування;
- кишенькова крадіжка;

- убивство;
- квартирна крадіжка;
- неправомірне заволодіння чи автомобілем іншим транспортним засобом без мети розкрадання (викрадення);
- шахрайство.

Завдання 3

На території району проживають такі категорії неповнолітніх правопорушників:

- звільнених з місць позбавлення волі – 15 осіб;
- засуджені, стосовно яких виконання вироку по позбавленню волі відстрочено – 10 неповнолітніх;
- обвинувачені у вчиненні злочину і не взяті під варту на період попереднього досудового розслідування – 4 особи;
- засуджені до покарання не пов'язаних з позбавленням волі – 5 осіб;
- засуджені умовно або до виправних робіт – 3 особи;
- особи, що скоїли злочин, але звільнені від кримінальної відповідальності, у зв'язку з застосуванням заходів громадського впливу, або адміністративного стягнення – 2 особи;
- звільнені від кримінальної відповідальності внаслідок акту амністії – 3 особи;
- особи, які вчинили суспільно-небезпечні дії до виповнення віку, з якого настає кримінальна відповідальність – 2 особи.

Визначте:

1. Які з названих категорій неповнолітніх підлягають обліку з заведенням обліково-профілактичних справ, а які обмежуються заведенням обліково-профілактичних карток.
2. Вкажіть категорії осіб неповнолітнього віку, яких у відповідності з нормативними актами МВС необхідно ставити на профілактичний облік.

Завдання 4

Із ВТК звільнився по закінченню строку покарання неповнолітній Яковлев

Віктор Антонович (на момент звільнення 15 років), мешканець м. Пирятина, раніше проживав по вул. Робітничій 8 разом з матір'ю. Мати раніше судима за скоєння крадіжок індивідуального майна громадян, у даний час працює пекарем в пекарні. Яковлев раніше вживав наркотики з групою осіб, в яку входило 8 чоловік і скоював з ними крадіжки індивідуального та державного майна. У даний час із числа осіб, що входили в групу:

- 4 чоловіки відбувають покарання;
- до останніх вжито відстрочку виконання вироку.

Завдання:

Ви – слідчий, який здійснює досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх осіб. Складіть план профілактичних заходів по недопущенню з боку неповнолітнього Яковлева В.А. нових правопорушень.

Завдання 5

Назвіть причини та умови вчинення злочинів неповнолітніми?

Які фактори на вашу думку формують особу молодого правопорушника?

Завдання 6

Із наведених нижче характеристик особи неповнолітнього злочинця, запишіть до відповідної колонки ті, які належать до біологічних, і ті, що до психологічних особливостей.

<i>Біологічні</i>	<i>Психологічні</i>

– брак соціального досвіду;

- незавершеність формування соціальних установок;
- підвищена навіюваність;
- високий рівень конформізму;
- орієнтація на неформальну групу;
- прагнення показати себе цілком дорослим, самоутвердитись;
- демонстрація своєї незалежності;
- відсутність почуття страху, зневажливе ставлення до небезпеки, кримінальної відповідальності;
- злочинну «романтику», готовність «взяти на себе» чужу вину;
- почуття відповідальності перед сім'єю і суспільством за свою поведінку і майбутнє, орієнтування на хвилину, невігядливу втіху.

Тема 10. Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів

Завдання 1

Які з вікових груп (21-24 р., 25-29 р., 30-40 р., 55-65 р.) найчастіше вчинють корупційні кримінальні правопорушення?

Завдання 2

Назвіть домінуючі види кримінальних правопорушень в сфері корупції.

Завдання 3

Які корупційні кримінальні правопорушення характерні для банківсько-кредитної та приватизаційної сфер?

Завдання 4

Які зловживання службовим становищем характерні для сфери фінансових відносин, підприємництва та відносин власності?

--	--	--	--	--	--

Літературні джерела

Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. Кримінологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2002.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 книгах. – Кн. 3: Практична кримінологія / А. П. Закалюк. – К.: Видавничий дім «ІнЮре», 2008. – 320 с.
3. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуйська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. Х.: Право, 2014. 440 с.
4. Кримінологія: підручник: практикум / [кол. авт.: Ю. В. Александров та ін.]; НАН України, Київ. ун-т права. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 341 с.
5. Кримінологія: підручник / А.М. Бабенко, О.Ю. Бусол, О.М. Костенко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Нікітіна, С.Ф. Денисова, Є.Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
6. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
7. Кримінологія: підручник [Текст] / О.М. Джужа, В.В. Василевич, В.В. Черней, С.С. Чернявський та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Чернея ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужі. – Київ : ФОП Маслаков, 2020. – 612 с.
8. Кримінологія: підручник / [Б.М. Головкін, В.В. Голіна, О.В. Лисоед та ін.]; за ред. Б.М. Головкіна. – Харків : Право, 2020. – 384 с.
9. Профілактика злочинів: Підручник / О.М.Джужа, В.В.Василевич, О.Ф.Гіда та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М.Джужі. – К.: Атіка, 2011. – 720 с.
10. Корупція злочинність в Україні : сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч.посіб. / автор.кол.: В.В. Василевич, О.М. Джужа, А.О. Джужа, О.Г. Колб, І.О. Колб, Н.В. Кулакова, Ю.О. Левченко, А.В. Микитчик, С.І. Мінченко, С.А. Мозоль, Т.В. Миронюк, Г.С. Поліщук, Е.В. Расюк, А.В. Савченко; за ред. проф. О.М. Джужі та доц. Е.В. Расюка. – Київ: ФОП Маслаков, 2018. – 340 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. - <http://zakon.rada.gov.ua>;
2. Закон України від 15.11.2017 № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» - <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII «Про основи національної безпеки України» - <http://zakon.rada.gov.ua>;

4. Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII «Про очищення влади» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
5. Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР «Про звернення громадян» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
6. Закон України від 30.06.1993 № 35- ВР «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»././ Відомості Верховної Ради України - <http://zakon.rada.gov.ua>;
7. Закон України від 6.12.2019 № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
8. Закон України від 22.06.2000 № 1835-III «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
9. Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
10. Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
11. Закон України від 14.10.2014 № 1701-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
12. Закон України від 14.10.2014 1700-VII «Про запобігання корупції» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
13. Закон України від 1.06.2021 № 1502-IX «Про внесення змін до Закону України "Про запобігання корупції" щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
14. Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII «Про Національне антикорупційне бюро України» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
15. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII «Про Національну поліцію» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
16. Закон України від 15.02. 1995 № 60/95-ВР «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
17. Закон України від 15.02. 1995 № 62/95-ВР «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
18. Закон України від 26.04.2001 № 2402-III «Про охорону дитинства» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
19. Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
20. Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV «Про захист суспільної моралі» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
21. Закон України від 5.02.1993 № 2998-XII «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
22. Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища» - <http://zakon.rada.gov.ua>;
23. Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» - <http://zakon.rada.gov.ua>;

24. Закон України від 4.02.2004 №1433 - IV «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря) - <http://zakon.rada.gov.ua>;

25. Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»- <http://zakon.rada.gov.ua>;

26. Указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року"»- <http://zakon.rada.gov.ua>;

27. Указ Президента України від 25.03.2021 № 121/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року "Про Стратегію воєнної безпеки України"»- <http://zakon.rada.gov.ua>;

28. Постанова КМ України від 12.06.2020 № 471 «Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

29. Постанова КМ України від 22.08.2018 № 654 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

30. Постанова КМ України від 20.03.2019 № 234 «Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

31. Постанова КМ України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

32. Постанова КМ України від 3.10.2018 № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю» - zakon.rada.gov.ua;

33. Розпорядження КМ України від 10 жовтня 2018 р. № 728-р «Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року» - <http://zakon2.rada.gov.ua>;

34. Наказ Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016 «Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань» - <http://mvs.gov.ua/mvs>;

35. Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції» - zakon.rada.gov.ua;

36. Наказ МВС України від 3 липня 2017 № 560 «Про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

37. Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100 «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» - zakon.rada.gov.ua;

38. Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

39. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» - zakon.rada.gov.ua;

40. Наказ МВС від 15.09.2014 № 948 «Про затвердження Інструкції про роботу з громадськими формуваннями з охорони державного кордону» - zakon.rada.gov.ua.

41. Наказ МВС України від 19.12.2017 №1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>;

42. Наказ МВС України від 10.10.2004 року № 1177 «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>.

43. Наказ МВС України від 15.11.2017 № 930 «Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» - <http://mvs.gov.ua/mvs>.

44. Наказ МВС України від 04.08.2017 року №689 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії дільничних інспекторів прикордонної служби Державної прикордонної служби України та дільничних офіцерів поліції Національної поліції України» - zakon.rada.gov.ua;

45. Наказ МОЗ України від 01.08.2000 № 188 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» - zakon.rada.gov.ua;

46. Наказ МОЗ України 01.02.2019 № 278 «Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги» - zakon.rada.gov.ua.

Додаткова

1. Батиргарєєва В. С., Бабенко А. М. Аналіз сучасної криміногенної ситуації в Україні як інформаційна модель для розробки стратегії зменшення можливостей вчинення злочинів. *Архів кримінології та судових наук*. 2020. № 1. С. 39–54. URL: <https://archive-criminology.com.ua/index.php/journal/article/view/2>

2. Батиргарєєва В. С., Бабенко А. М. Вплив установ виконання покарань і попереднього ув'язнення на криміногенну ситуацію в Україні. *Право України*. 2020. № 2. С.164–183. URL: <http://rd.ua/storage/attachments/13706.pdf>

3. Блага А.Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання): монографія. Харків: ФО -П Макарєнко, 2014. 360 с.

4. Велика українська кримінологічна енциклопедія. У 2 т. Т.1: А-Л / редкол.: В.В. Сокурєнко (голова), О.М. Бандурка (співголова) та ін.; наук.ред. О.М. Литвинова. – Харків : «Факт», 2021. – 853 с.

5. Голіна В.В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом: соціально-правове і кримінологічне дослідження: Монографія.- Харків: Регіон-інформ, 2004.- 210 с.

6. Головкін Б. М. Теперішнє і майбутнє кримінології. Проблеми законності. 2020. Вип. 149. С. 168–184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/view/12367/6456>
7. Головкін Б.М. Кримінологічні проблеми умисних вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, що вчиняються у сімейно-побутовій сфері: Монографія.-Х.: ППВ «Нове слово», 2004.-252 с.
8. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади та органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол.: В.В. Василевич, Т.Е. Василевська, В.Ф. Нестерович, Е.В. Расюк, А.В. Савченко, В.Л. Федоренко (кер.) та ін.; за ред.проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В.Л. Федоренка. – К.: Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. – 524 с.
9. Джужа А.О. Основні напрями удосконалення віктимологічного запобігання правопорушенням в Україні: Монографія/ МВС України. НАВС.- Київ, 2016.- 301с.
10. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством: Монографія. – К.: Атіка, 2009. – 240 с.
11. Дудоров О. О., Коломоєць Т. О., Кушнір С. М., Макаренков О. Л. Загальнотеоретичні, адміністративно- та кримінально-правові основи концептуалізації антикорупційної реформи в Україні: монографія. Запоріжжя, 2019. 476 с. URL: <https://www.dspace.lduvs.edu.ua/bitstream/123456789/302/1/3.%20Корупція%20Колективна%20монографія%202019.pdf>
12. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2019. 288 с. URL: https://ukraine.unfra.org/sites/default/files/pub-pdf/FNOON_Kommentar_A5.pdf.
13. Зеленьак П.А., Кулакова Н.В. Запобігання кримінальним правопорушенням, що посягають на життя та здоров'я дитини в Україні. – Монографія. – Київ, 2021. - 277 с.
14. Колб О. Г., Колб Р. О. Національний банк України як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 2(16). С. 33–41.
15. Кримінологічна діяльність суб'єктів кримінального судочинства : монографія / [В.Л. Давиденко, О.О. Титаренко, М.Л. Давиденко, О.М. Литвинов; за заг. ред. Л.М. Давиденка]. Харків : Тимченко, 2011. 214 с.
16. Лазарєв Д. Організована злочинність та протидія їй як об'єкт міжнародної взаємодії. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 90. С. 32-34.
17. Левченко Ю. О. Світовий досвід запобігання булінгу. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 1(21). С. 91–97. <https://lawjournal.naiu.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/1382/1381>.
18. Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству: Лист Міністерства освіти і науки від 30.10.2018 року № 1/11 – 5480 - <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text>.

19. Мозоль С.А. Деякі питання щодо перспектив застосування окремих видів покарання в Україні Підприємництво, господарство і право. 2021. - № 9. С.130-135
20. Мультимедійний навчальний посібник «Кримінологія» (Свідectvo про реєстрацію авторського права на твір №108150 від 23 вересня 2021 року).
21. Мультимедійний посібник «Кримінологічна характеристика та запобігання корупційній злочинності», (Свідectvo про реєстрацію авторського права на твір №102459 від 10 лютого 2021 року).
22. Назимко Є. С., Тіточка Т. І. Запобігання формуванню ювенальної віктимності. Правове забезпечення публічної безпеки громад: досвід України та країн Європейського Союзу: монографія / за заг. ред. А. Г. Бобкової, А. М. Захарченка. Рига: Baltija Publishing, 2021. С. 114–130.
23. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків: Юрайт, 2016. 116 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf
24. Організація роботи підрозділів превентивної діяльності Національної поліції: Навчальний посібник. [Константинов С. Ф., Братель С. Г., Куліков В. А. та ін.] – К.: Видавництво «Освіта України». – Київ. – 2017. – 246 с.
25. Орлов Ю.В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності: Монографія. Харків: Діса плюс, 2016. 656 с.
26. Пустовий О.О. Індивідуально-профілактичні заходи запобігання хуліганству/ Право і суспільство. 2021 № 5 С. 163-173.
27. Расюк Е. Поняття, ознаки, сучасний стан і тенденції наркоманії в Україні та її взаємозв'язок зі злочинністю // Підприємництво, господарство і право. – 2010. - № 6. – С. 74 – 77.
28. Расюк Е.В., Мозоль С.А. Просторовий аналіз злочинності – основа ефективного запобігання злочинності в Україні / Підприємництво, господарство і право. 2021. № 6. С.111-116.
29. Сметаніна Н.В. Наукові підходи до теорії злочинності в сучасній українській кримінології : монографія. Харків: Право, 2016. 192 с.
30. Тіточка Т. І. Віктимологічні особливості детермінації насильницького інцесту із участю неповнолітньої жертви. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 2. С. 256–261. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2021/64.pdf.
31. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В.В. Чернея, В.В. Сокурєнка; упоряд. О.М. Джужа, О.М. Литвинов. Харків-Київ: ХНУВС; НАВС; Кримінол. асоц. України, 2017. 804 с.

*Джу́жа Олександр Миколайович,
Васи́левич Віталій Ва́цлавович,
Кула́кова Ната́лія Володи́мирівна,
Левче́нко Ю́рій Олекса́ндрович,
Бурла́ка Тетя́на Васи́лівна,
Расю́к Едуа́рд Ві́кторович*

Кримінологія:
Збірник практично-ситуаційних завдань:
Навчальний посібник

Здано у видавництво . . 2023. Підписано до друку . . 2023.
Формат 60/84/16. Умовн. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. ____
Зам. № _____. Друк офсетний. Папір друкарський.
Тираж 20. Ціна договірна.